

Hankesuunnitelma Barnahus-hanke 2024–2025

© Kirjoittaja(t) ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos | Helsinki 2023

Sisällys

Barnahus-hankkeen perustiedot	3
Tavoitteet ja mittarit.....	5
Tavoite 1: Barnahus-toiminnan koordinaation rakenteet toimivat paikallisesti ja kansallisesti	6
Tavoite 2: Esitutkinta ja haastattelu tukevat rikosprosessien joutuisaa etenemistä.....	7
Tavoite 3: Fyysisen terveyden tutkiminen kehittyä osana Barnahus-toimintaa	8
Tavoite 4: Lapsen suojelua vahvistaa ammattilaisten väkivaltaerityinen osaaminen.....	9
Tavoite 5: Psykkinen tuki on oikea-aikaista ja perustuu tutkitusti vaikuttaviin menetelmiin	10
Tavoitteen 1 toimenpiteet: Koordinaatio	11
Tavoitteen 2 toimenpiteet: Esitutkinta ja haastattelu	12
Tavoitteen 3 toimenpiteet: Fyysinen terveys	12
Tavoitteen 4 toimenpiteet: Lapsen suojelu	13
Tavoitteen 5 toimenpiteet: Psykkinen tuki.....	13
Lähteet	15

Barnahus-hankkeen perustiedot

Keväällä 2019 Sipilän hallitus myönsi määrärahan Lastenasiainvalvonta (Barnahus) -mallin valtakunnallistamiseen. Mallin ydintavoitteena on taata lapsille lapsikeskeinen ja moniammatillinen väkivaltaepäilyjen selvitysprosessi sekä varmistaa lapselle ja perheelle riittävä tuki ja hoito. Hanke käynnistyi kesäkuussa 2019 ja sitä ohjaa sosiaali- ja terveysministeriö (STM). Rahoitusta on ohjattu sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle THL:lle (kansallinen koordinoituvastuu), Poliisihallitukselle (POHA), Syyttäjälaitokselle että hyvinvointialueille, joilla on yliopistollinen sairaala. Aiemmin toiminnasta vastasivat alueelliset yliopistolliset sairaanhoitopiirit. Sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen siirtyi hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueet vastasivat siitä, että kehittämishankkeen päättyessä toiminta on pysyvästi rakenteissa heidän yhteistyöalueellaan. Hankkeen alueellisesta toteutuksesta vastaavat yliopistosairaaloiden viisi erikoistunutta lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian ja -psykologian yksikköä (OiPsy) yhteistyöalueilla. Yksiköiden toimintaa ovat vahvasti inspiroineet Islannista alkunsa saaneiden Barnahus-yksiköiden toiminnan periaatteet¹ ja niissä työskentelee tehtävään koulutettu moniammatillinen henkilöstö. Yksiköihin lähetettiin vuonna 2022 yhteensä 1339 virka-apupyynnöä (vuonna 2018 yli 700 virka-apupyynnöä). Yksiköillä on vakiintunut ja hyväksi koettu yhteistyö poliisien kanssa. Sen sijaan yhteistyön vahvistamista on toivottu perustason sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden, kuten kasvatus- ja perheneuvoloiden taholta².

Barnahus-hankkeen tavoitteena on ollut vahvistaa kattavasti lapsiin kohdistuvan väkivallan selvitteleviä, suojelullisia ja terapeuttisia palveluja. Edellä mainittujen kansallisten linjausten mukaisesti Barnahus-hankkeessa on jalkautettu viranomaisyhteistyön muotoja väkivaltaepäilyjen selvitysvaiheeseen, kehitetty palveluketjuja, vahvistettu vaativan erityistason palveluiden (lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian ja -psykologian yksiköt, ns. Barnahus-keskukset) ja erityistason konsultaatiotoimintaa perustason palveluihin (ns. Barnahus-satelliittipalvelut) sekä levitetty väkivaltaa kohdanneen lapsen ja nuoren näyttöön pohjautuvia arvioinnin, tuen ja hoidon malleja. Barnahus-työ on hankevuosien aikana nivoutunut vahvaksi osaksi muuta lapsi- ja perhepalveluiden kansallista kehittämistä ja väkivallan ehkäisytyötä. Aiempiin hankesuunnitelmiin ja hankkeen väliarviointiin voi tutustua [THL:n Barnahus-sivustolla](#).

Barnahus-hankkeen aiemmat kaudet ovat tuoneet esille lasten ja nuorten oikeuspsykologian/oikeuspsykiatrian (OiPsy) yksiköiden tekemän työn vahvuuksia ja heikkouksia. Yksiköissä tehtyjen oikeuspsykologisten haastattelujen laatu on tutkimusten mukaan parantunut kahden edeltävän vuosikymmenen aikana³. Lisäksi oikeuspsykologisissa haastatteluissa käyneet lapset ja nuoret saavat hyvin apua kokemaansa väkivaltaan. Yksiköiden aineistolla tehty tutkimus osoittaa, että niihin ohjautuvat lapset ovat riskiryhmää psykiatristen oireiden ja perheen psykososiaalisten riskitekijöiden osalta riippumatta siitä vahvistuuko väkivalta vai ei⁴. Yksiköihin haastateltaviksi tulleet lapset joko ohjataan tarpeenmukaiseen jatkohoitoon ja tukeen, tai heillä on valmiiksi olemassa oleva kontakti hoitotahoihin⁵.

---

¹ Korkman, J., Pakkanen, T., & Laajasalo, T. (2017). Child forensic interviewing in Finland: Investigating suspected child abuse at the Forensic Psychology Unit for Children and Adolescents. In Collaborating against child abuse

² Huittinen, M. (2019) Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien väkivaltaepäilyiden tutkiminen lapsen edun mukaisesti. Selvitys poliisin ja perhekeskustoiminnan näkökulmasta

³ Heikkilä A. (2017) Eliciting reliable accounts in child sexual abuse investigations: investigative interviews in Helsinki and Uusimaa.

⁴ Laajasalo, T., Korkman, J., Pakkanen, T., Oksanen, M., Lampenius, T., Peltomaa, E., & Aronen, E. (2018). Applying a Research-Based Assessment Model to Child Sexual Abuse Investigations: Model and Case Descriptions of an Expert Center. *Journal of Forensic Psychology: Research and Practice*, 18, 177-197.

⁵ Korkman, J., Pakkanen, T., & Laajasalo, T. (2017). Child forensic interviewing in Finland: Investigating suspected child abuse at the Forensic Psychology Unit for Children and Adolescents. In Collaborating against child abuse

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvista poliisille ilmoitetuista väkivaltaepäilyistä arviolta 20 % osalta tehdään virka-apupyynnö OiPsy-yksiköihin⁶. Lähetettyjen lasten kohdalla vain osassa arvioidaan väkivallan tapahtuneen (alle puolessa epäily vahvistuu), muissa tilanne jää auki tai todetaan muiden tekijöiden kuin väkivallan todennäköisemmin selittävän epäilyä. Erilaiset väkivaltaepäilyiden määrästä kertovat tilastot (OiPsy, poliisi, lastensuojelu) eivät ole keskenään vertailtavia, ja niiden antamia tietoja tulee katsoa vain suuntaa antavina. Samasta lapsesta voi esimerkiksi tulla useita lastensuojeluilmoituksia yksittäiseen väkivaltaepäilytilanteeseen liittyen, joten muun muassa tämä vääristää tilastoja. Kuitenkin arviolta 80 % väkivallan kohteeksi epäilyistä lapsista asioi muissa palveluissa kuin OiPsy-yksiköissä. Lapsen suoraan kohdistuvaa tai perheessä tapahtuvaa väkivaltaa koskevia lastensuojeluilmoituksia tuli lähes kaksinkertainen määrä suhteessa poliisilla tutkintaan asti eteneviin rikosepäilyihin (taustamateriaaliksi kerätyt tilastot vuodelta 2022: Hämeenlinna ja Helsinki, lastensuojelu ja poliisi). Näiden lasten tuen ja suojelun tarve arvioidaan, hyvinvointialueen toimintakäytännön mukaan, lastensuojelun päivystyksessä, lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnissa tai muussa vastaavassa yksikössä. Poliisin esiselvittelyssä käydään läpi täyttääkö heille tullut rikosilmoitus rikoksen tunnusmerkistön. Osa sekä poliisille että lastensuojeluun tulleista ilmoituksista on aiheettomia ja toisaalta samaan aikaan osa väkivallasta jää piiloon viranomaisilta⁷. Tämän vuoksi aiempien hankekausien tavoin myös hankekauden 2024–2025 tavoitteeksi on perusteltua asettaa väkivaltaa kohdanneiden lasten laadukkaan suojelun, hoitoon ohjaamisen, auttamisen ja haastatteluosaamisen vakiinnuttaminen ja laajentaminen OiPsy-yksiköiden ulkopuoliseen palvelujärjestelmään. Näin varmistetaan kaikkien lasten avunsaanti YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomelle antamien suositusten edellyttämällä tavalla⁸. Myös Orpon hallituksen hallitusohjelmassa (2023) on kirjattuna tavoitteena tunnistaa, torjua väkivaltaa sekä jatkaa työtä väkivallattoman lapsuuden turvaamiseksi⁹.

---

⁶ Julin, E. (2018) Lapsiin kohdistuvien väkivaltarikosten selvittäminen terveydenhuollossa. Selvitys Lasten oikeuspsykiatrian yksiköiden toiminnasta

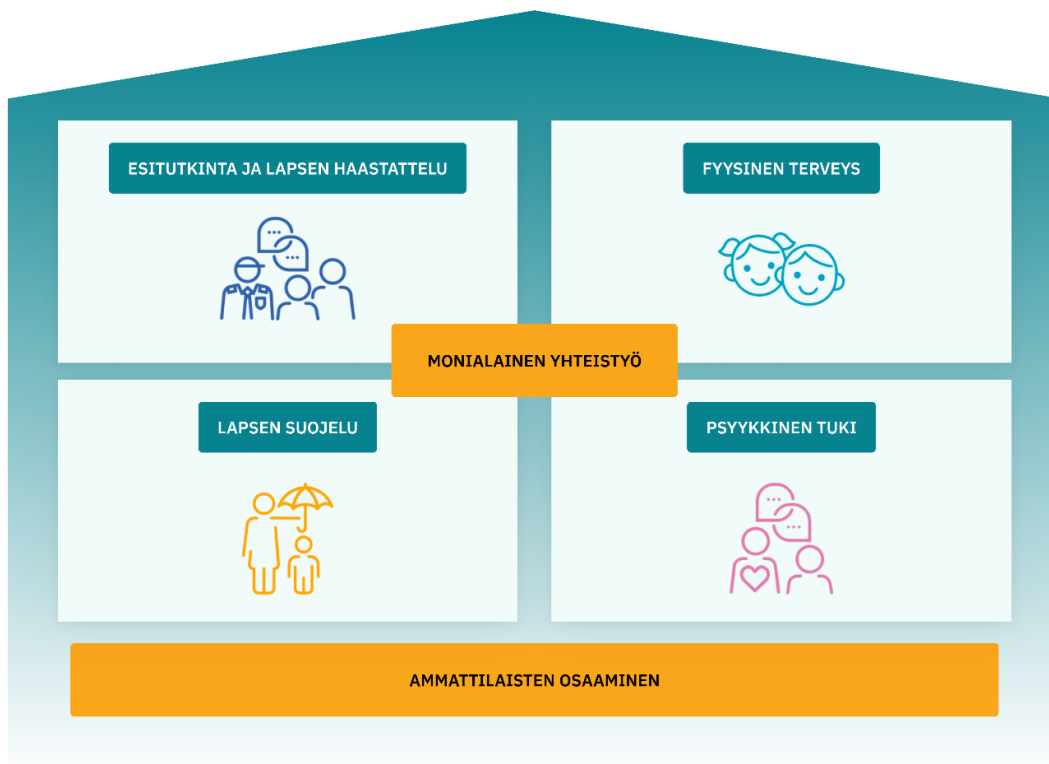
⁷ Mielityinen, L., Hautamäki, S., Hakala, V., Fagerlund, M. ja Ellonen, N. (2023) Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2022 Määrät, piirteet ja niiden muutokset 1988–2022

⁸ ”Vahvistamaan ja standardoimaan Barnahusin kansallinen toimeenpano sen varmistamiseksi, että kaikilla lapsilla, jotka ovat kaikenlaisen väkivallan, myös seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston, uhreja, on mahdollisuus saada monialaista tukea, lääketieteellistä arviointia ja traumatietoista (trauma focused) hoitoa.”, Committee on the Rights of the Child (2023).

⁹ Orpon (2023) hallitusohjelma <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

Tavoitteet ja mittarit

Barnahus-hankkeen päätavoite on juurruttaa ja vakiinnuttaa toimintaa kaikissa Barnahus-mallin mukaisissa toiminnoissa, joita voidaan kutsua Barnahusin, Lastentalon, eri huoneiksi (Kuva 1). Eurooppalaisten Barnahus-standardien¹⁰ mallin mukaan selvitysprosesseissa on tärkeää samanaikaisesti huomioida lapsen kuuleminen osana laadukasta esitutkintaa, suojelun tarve, somaattinen tutkiminen ja psyykkisen tuen tarve¹¹. Orpon hallitusohjelmaan (2023)¹² on kirjattu, että tavoitteena on väkivallan eri muotojen torjunta määrätietoisesti ja monin keinoin. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyä ja tunnistamista vahvistetaan erityisesti viranomaistyössä, kunnissa ja hyvinvointialueilla. Työtä väkivallattoman lapsuuden¹³ turvaamiseksi jatketaan. Lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä. Nämä samat tavoitteet löytyvät alta jaoteltuna Barnahus-hankkeen tavoitteiksi.

Kuva 1. Barnahus-malli.

¹⁰ [Lapset ja väkivalta -lisäkoulutus sosiaalityöntekijöille - Barnahus](#)

¹¹ Eurooppalaiset Barnahus-standardit https://www.barnahus.eu/en/wp-content/uploads/2020/02/FI_Standards-Summary_FINAL.pdf

¹² Orpon (2023) hallitusohjelma <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

¹³ Korpilahti, U., Kettunen, H., Nuotio, E., Jokela, S., Nummi, V M. ja Lillsunde, P.(toim.) (2019) Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27.

Tavoite 1: Barnahus-toiminnan koordinaation rakenteet toimivat paikallisesti ja kansallisesti

Tavoitteena on varmistaa oikeusperusta Barnahusin poikkihallinnollisten ja lapsiystävällisten palvelujen koordinoinnille. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa ja standardoida Barnahusin kansallinen toimeenpano sen varmistamiseksi, että kaikilla lapsilla, jotka ovat kaikenlaisen väkivallan uhreja, on mahdollisuus saada monialaista tukea, lääketieteellistä arviointia ja traumatietoista hoitoa. Tavoitteena on sisällyttää lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevia koulutusohjelmia muun muassa toisen asteen sekä korkea-asteen koulutuksiin ja varmistaa, että lasten kanssa ja heidän puolestaan työskentelevät ammattilaiset saavat pakollista koulutusta väkivallasta.

Koordinaation rakenne kansallisesti (ministeriöt, Poliisihallitus, THL, Syyttäjälaitos), yhteistyöaluetasoisesti ja hyvinvointialuetasoisesti on mallinnettu. Koordinaation rakenne on selkeä ja tehtävät on määritelty yhdessä eri tasojen toimijoiden kanssa. Koordinaatiota tukee mahdollinen järjestämisäädännön uudistaminen. Barnahus-toiminnan koordinaatiolla varmistetaan kansainvälisten Barnahus-standardien mukainen toiminta kansallisesti riittävän yhtenäisellä tavalla. Huomioimme kehittämisessä kansainvälisten mittauksen tulokset ja huomiot Suomen Barnahus-kehittämisestä (The Council of Europe Mapping study on Barnahus julkaisu tulossa 09/2023 sekä CBSS:n julkaisu myöhemmin syksyllä 2023).

Viestinnällä varmistetaan tiedonkulku esimerkiksi hankkeen järjestämistä koulutuksista ja tapahtumista, Barnahus-työhön kehitetyistä hyvistä käytännöistä ja tutkimustuloksista aihepiiriin liittyen. Hankkeen verkkosivut barnahus.fi, verkostokirje ja muut viestinnän kanavat tukevat Barnahus-koordinaation juurtumista kansallisesti ja ovat laajasti ammattilaisten tiedossa. Kansallisilla koulutuksilla varmistetaan ammattilaisten osaamisen karttuminen neljän huoneen teemoista huomioiden alueellinen tasapaino. Barnahus-verkkokoulua on kehitetty vastaamaan kävijöiden toiveita ja sen tietoja on päivitetty sitä mukaa, kun esimerkiksi uusia tutkimustuloksia saadaan.

Menneillä hankekausilla on vahvistettu Barnahus-malliin liittyvää tutkimustoimintaa, muun muassa VN-TEAS ja STN rahoitettujen tutkimusten kautta. Malliin liittyvää tutkimusta tulisi tulevina vuosina entisestään vahvistaa, sillä monista Barnahus-toiminnan ydinkomponenteista (esimerkiksi monialaisen yhteistyön tehostuminen) ei ole tehty eurooppalaista vaikuttavuustutkimusta.

Kansallisesti yhtenäinen tiedonkeruu tukee koordinaatiotehtävää. Suomessa on käytettävissä kansallista dataa Barnahus-toiminnasta kansallisten ja kansainvälisten tietotarpeiden täyttämiseksi.

Mittarit, tavoite 1:

Mittarit	Tavoitetaso
<u>Vuonna 2020 tehdyn palvelupolkukyselyn</u> uusiminen	Palvelupolkuja tulisi olla kehittymässä jokaiselle hyvinvointialueelle
Viestinnän kyselyn uusiminen	Viestintä tavoittaa avainkohderyhmää monikanavaisesti ja laajasti
Barnahus.fi sivun kävijämäärät, verkostokirjeen tilaajat ja Twitterin seuraajat	Sivuilla kävijät 10 000 per vuosi, verkostokirjeen 1500 tilaajataavoite, somen seuraajien määrä 1500 tavoite
Julkaisuiden latausmäärä, blogien lukijamäärät, mediaesiintymiset	Tavoitteena, että julkaisuiden latausmäärä kasvaa vuosittain, mikä kertoo niiden käytettävyydestä
Koulutusten ja tapahtumien osallistujamääriä ja koulutuksista saadut palautteet	Koulutusten ja tapahtumien tavoite 2500 osallistujaa vuodessa, palautteen perusteella ja tarpeen mukaan suunnataan ja kehitetään koulutuksia ja tapahtumia
Barnahus-verkkokoulusta seurataan todistusten saaneiden määrää	Todistusten tavoitemäärä 1500 per vuosi

Tavoite 2: Esitutkinta ja haastattelu tukevat rikosprosessien joutuisaa etenemistä

Orpon hallitusohjelmaan (2023)¹⁴ on kirjattu, että kriminaalipolitiikan tavoitteena on rikosten ehkäiseminen, rikoksentehtäjäiden saattaminen vastuuseen teoistaan sekä uhrien auttaminen ja tukeminen. Hallitus selvittää lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten syyteoikeuden vanhentumisajan pidentämistä tai syyteoikeuden vanhentumisesta luopumista ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin. Hallitus tiukentaa CAM- eli Child Abuse - materiaalia koskevaa sääntelyä vakavien rikosten uhreina olevien lasten suojelemiseksi. Väkivaltakuvauksen hallussapito kriminalisoidaan ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle säädetään törkeä teko-muoto. YK:n lapsen oikeuksien komitea antoi Suomelle useita lapsirikostutinnan kannalta tärkeitä suosituksia¹⁵. Suomi on laatinut Lanzaroten sopimuksen¹⁶ toteuttamiseksi toimenpidesuunnitelman vuosille 2022–2025¹⁷. Tämän suunnitelman toimenpiteet huomioidaan Barnahus-hankekehittämisessä.

Lapsiin kohdistuneiden rikosten tutkinnassa moniammatilliset esiselvittelymallit mahdollistavat tapauksen kokonaisvaltaisen tarkastelun, jossa tulee huomioiduksi rikosvastuun tehokkaan toteutumisen ohella myös lapsen etu. Esitutkintayhteistyö, moniammatillinen yhteistyö sekä tutkinnanjohtajien ja tutkijoiden ja syyttäjien yhteiset koulutukset ja kokoontumiset vaikuttavat esitutkinnan ja tehtävän esitutkintayhteistyön laatuun ja tehokkuuteen, mitkä puolestaan edistävät rikosprosessin joutuisuutta.

¹⁴ Orpon (2023) hallitusohjelma <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

¹⁵ Committee on the Rights of the Child: Concluding observations on the combined fifth and sixth reports of Finland.

¹⁶ Lanzaroten sopimus. Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan.

¹⁷ Malja, M. & October, M. (2022) Lanzaroten sopimus Kansallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025.

LASTA-seula-malli tukee esitutkintaa, monialaisen työn hallintaa, tuottaa tietoa haastattelun suuntaamiseksi sekä korostaa lapsen etua. Malli tukee muita viranomaisia tehtävässään kuten lastensuojelua suojelutarpeen arvioinnissa. Kuvassa 2 on kuvattu mallin levinneisyys syksyllä 2023. Tutkittu tieto LASTA-seula-mallista sekä ohjaa että tukee mallin levittämistä ja jalkauttamista kaikilla hyvinvointialueilla. Lisäksi mallin kehittämisessä huomioidaan syksyn 2023 syyttäjä-poliisialuekierroksella esiin nousseita teemoja. Alustavien tietojen pohjalta on tavoitteena luoda yhtenäisemmin käytössä oleva esiselvittely-malli, joka on helpompi käyttää. Monialainen yhteistyö vahvistuu yhteisellä kansallisella koulutuksella kuten lapsirikostutkinnan koulutuspäivillä ja OiPsy-päivillä. Lisäksi toimintaa ohjaavat THL:n julkaisusarjan julkaisut. Esimerkiksi vuonna 2023 on julkaistu Ohjaus-dokumentti¹⁸ OiPsy-yksiköiden toiminnan periaatteista.

Mittarit, tavoite 2:

Mittarit	Tavoitetaso
Taustatietokartoitukseen ohjautuneiden tapausten määrä	Määrä kasvaa vuosittain, vertailukohtana vuoden 2022 määrä, joka oli noin 600 kpl
Taustatietokartoituksen perusteella pidettyjen monialaisten palaverien määrä ja kehitys	1000 kpl per vuosi
Mallia käyttävien alueiden määrän kehitys	Tavoite, että malli käytössä kaikilla lapsirikostutkintaa tekeillä poliisilaitoksilla 2025 lopussa
Syyttäjien ja tutkinnanjohtajien koulutuksen kävijämäärä sekä palautteet	Tavoite 150 henkilöä per koulutuskierros, palautteen perusteella suunnataan koulutuksen sisältöä tarvetta vastaavaksi
Lapsirikostutkinnan monialaiset koulutuspäivät osallistujamäärä ja palautteet	Tavoite 150 henkilöä per tilaisuus, palautteiden perusteella suunnataan lapsirikostutkinnan tulevien koulutuspäivien ohjelmaa
Taustatietokartoitukseen ohjautuneiden tapausten määrä	Määrä kasvaa vuosittain, vertailukohtana vuoden 2022 määrä, joka oli noin 600 kpl

Tavoite 3: Fyysisen terveyden tutkiminen kehittyä osana Barnahus-toimintaa

Väliinpuotoajiksi somatiikan tutkimusten suhteen näyttävät joutuvan ne lapset, joiden asioissa poliisi ei pyydä somaattista tutkimusta osana esitutkintaa. Lasten oikeuksien komitea lausui Suomelle, että tavoitteena on vahvistaa ja standardoida, että kaikilla lapsilla, jotka ovat kaikenlaisen väkivallan kohteena, on mahdollisuus saada lääketieteellistä arviointia¹⁹. Somaattisia tutkimuksia tehdään perustasolla, erikoissairaanhoidossa (pääosin lastentautien poliklinikoilla) sekä yliopistollisissa sairaaloissa. Pahoinpitelyepäilyn kohteeksi joutunut lapsi pitäisi aina tutkia myös somaattisesti. Myös seksuaalirikosepäilyjen osalta kansainvälisesti suositetaan somaattisen tutkimuksen tekemistä kaikille epäilyn kohteeksi joutuneille lapsille. Tutkimus voi palvella lapsen tilannetta laaja-alaisemmin, vaikka todisteita ei saataisikaan. Käytännössä somaattisen tutkimuksen pyytäminen edellyttää poliisilta ja syyttäjältä tapauskohtaista harkintaa tutkimuksen hyötyjen ja haittojen suhteesta ja konsultaation pyytämistä asiaa tuntevilta lääkäreiltä. Somaattisten tutkimusten yhtenäistämisen osalta tarvitaan valtakunnallista kehittämistyötä yhdessä OiPsy-yksiköiden kanssa²⁰.

Somatiikan toimijoille julkaistun verkkokoulutuspaketin jalkauttaminen tapahtuu vuonna 2024. Suunnitelmana on tavoittaa laajasti päivystyksellistä työtä tekevät somatiikan ammattilaiset hyvinvointialueilla. Lisäksi tavoitteena on saada koulutuspaketti osaksi jokaisen hyvinvointialueen sisäistä kanavaa (intranet). Barnahus-hankkeessa jatketaan myös pilotoiteja somatiikan osalta. HUS-alueella on pilotoitu somatiikan tutkimuksen järjestämistä perhekeskuksissa. Piloteista saatua tietoa saadaan muidenkin alueiden hyödynnettäväksi ja kansallisen koordinaation tueksi.

¹⁸ Stolt, S. & ym. (2023) Lasten ja nuorten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköiden toiminta ja toiminnan periaatteet Suomessa

¹⁹ Committee on the Rights of the Child: Concluding observations on the combined fifth and sixth reports of Finland.

²⁰ Ellonen, N., Rantaeskola, S. (toim.) (2016) Lapsiin kohdistuvien väkivalta- ja seksuaalirikosepäilyjen tutkinta

LASTA-seula-mallin monialaisissa yhteistyökouduksissa on tarvittaessa saatavilla myös somatiikan asiantuntijan arvio lapsen aiempiin terveystietoihin tai käsillä oleviin vammoihin tms. terveysasioihin liittyen. Tavoitteena on saada myös luotua toimiva konsultaatioyhteys somaattiseen terveydenhuoltoon tilanteissa, joissa tarvitaan somatiikan asiantuntemusta taustatietojen arviointiin. Somatiikan asiantuntijoille järjestetään jatkossakin ”Lasten ja nuorten seksuaalirikosuhrien somaattisen tutkimuksen koulutus”.

Mittarit, tavoite 3:

Mittarit	Tavoitetaso
Somatiikan verkkokoulun leviäminen alueille (alueiden intranetit)	Tavoitteena saada verkkokoulu leviämään kaikkien hyvinvointialueiden käyttöön 2025 loppuun mennessä
Somatiikan verkkokoulun kävijöiden määrä	Julkaisun jälkeen 2023 kasvava kävijämäärä vuosittain
Somatiikan verkkokoulusta kerättyjen palautteiden sisältö	Palautteen perusteella tehdään mahdollisia lisäosioita

Tavoite 4: Lapsen suojelua vahvistaa ammattilaisten väkivaltaerityinen osaaminen

Orpon hallitusohjelmassa (2023)²¹ todetaan, että hallitus vahvistaa perheväkivallan ennaltaehkäisyä ja tunnistamista viranomaisissa, kunnissa ja hyvinvointialueilla. Lisäksi lisätään uhrien tietoisuutta mahdollisuudesta saada suojelua ja turvaa. Barnahus-hankkeessa vahvistetaan lasten ja perheiden kanssa toimivien tahojen valmiutta tunnistaa väkivaltaa eri muodoissa. Lapsen suojelun käytännöt perustuvat Barnahus-toiminnassa tutkittuun tietoon ja ovat yhtenäisiä. Lastensuojelun sosiaalityön väkivaltaosaaminen vahvistuu ja työskentely väkivaltakysymyksissä on tutkimusperustaista, yhdenmukaista ja läpinäkyvää siten, että asiakkaiden luottamus lastensuojelun ammattilaisiin säilyy, vaikka toimitaan erityisen sensitiivisten aiheiden äärellä. Eriytisesti osaaminen vahvistuu niissä tilanteissa, joissa lapseen epäillään kohdistuneen väkivaltaa ja lapsen tuen ja suojelun tarvetta arvioidaan. Sosiaalityöntekijät osaavat haastatella lapsia siten, että he mahdollisimman paljon tukevat lapsen omaa kerrontaa ja huomioivat lasten erityisen johdattelualttiuden. Väkivaltaa kokeneiden lasten kohtaamiset ja selvittelyprosessit ovat lastensuojelussa lapsiystävällisiä myös erityisen haastavissa tilanteissa. Sosiaalityöntekijöillä on osaamista kohdata väkivaltaa käyttäneitä vanhempia ja he osaavat arvioida vanhemmuutta huomioimalla turvallisuuden suhteen keskeisiä asioita.

Barnahus-hankkeeseen kytkeytyvässä lopputyössä Lastensuojelu ja lapsiin kohdistuva perheen sisäinen väkivalta – suojelutarpeen selvittämisen käytännöt²² tarkastellaan lastensuojelun sosiaalityön suojelutarpeen arvioimisen käytäntöjen nykytilaa väkivaltaepäilytilanteissa. Mikäli selvityksen perusteella arviointityössä näyttää olevan epäyhtenäisyyttä, voidaan tarpeeseen vastata mallintamisen keinoin. Kaikilla lapsilla ja nuorilla, riippumatta siitä minkä viranomaisen toimesta heidän tilannettaan väkivaltaepäilyyn liittyen selvitetään, tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet saada tarpeisiinsa vastaavaa psyykkistä tukea ja hoitoa. Kuten Johdantokappaleessa todetaan, näyttää siltä, että suuren osan lapsista, joihin epäillään suoraan kohdistuneen väkivaltaa tai joiden epäillään altistuneen väkivallalle perheessä, asiointi keskittyy lastensuojeluun. Näin ollen lastensuojelun sosiaalityössä tulee olla osaamista arvioida lapsen vointia ja tunnistaa esimerkiksi lapsen mahdollinen traumaperäinen oireilu, jotta lapsi saa oikea-aikaisen ohjauksen tarpeisiinsa vastaavan hoidon piiriin.

Tutkimuksen²³ perusteella sijaishuollossa asuvien nuorten tiedetään olevan erityisen haavoittuvassa asemassa suhteessa väkivallan kokemiseen. Barnahus-hankkeeseen välittyneitä, niin OiPsy-yksiköistä kuin järjestökentältäkin, koulutustarpeita kuunnellen sijaishuollon ammattilaisille tehdään oma sijaishuollon erityispiirteet huomioiva verkkokoulu. Verkkokoulu vahvistaa sijaishuollon ammattilaisten valmiuksia toimia

²¹ Orpon (2023) hallitusohjelma <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

²² Ståhlberg, M. Lastensuojelu ja lapsiin kohdistuva perheen sisäinen väkivalta – suojelutarpeen selvittämisen käytännöt. Julkaisematon toistaiseksi.

²³ Ikonen, R., Hietämäki, J., Laakso, R., Heino, T., Seppänen, J. & Halme, N. (2017) Sijoitettujen lasten ja nuorten hyvinvointi Kouluterveyskyselyn tuloksia

tilanteissa, joissa nuoren epäillään kokeneen väkivaltaa, ihan erityisesti seksuaaliväkivaltaa, sekä valmiuksia kohdata ja tukea nuoria näissä erityisen haastavissa tilanteissa.

Lasten suojeleminen väkivallalta tehostuu, kun lastensuojelun ammattilaisten lisäksi kaikki lasten ja perheiden kanssa työskentelevät ammattilaiset osaavat tunnistaa väkivallan eri muodot, ottaa väkivallan puheeksi ja puuttua siihen oman ammattiroolinsa mukaisesti, esimerkiksi rikos- ja lastensuojeluilmoitusten tekemisessä ei saa olla viiveitä.

Mittarit, tavoite 4:

Mittarit	Tavoitetaso
Lapsen haastattelu lastensuojelussa -verkkokoulun leviämisen osaksi OiPsy-yksiköiden kouluttamistyötä alueilla	Tavoite saada pilotoinnit kaikille viidelle yhteistyöalueelle vuoden 2024 aikana
Lapsen haastattelu lastensuojelussa -verkkokoulun kävijöiden määrä	60 kävijää vuodessa
Lapsen haastattelu lastensuojelussa -verkkokoulun palautteet	Palautteista tehdään analyysi, miten verkkokoulu vastaa sosiaalityöntekijöiden osaamistarpeisiin
Lapset ja väkivalta – lisäkoulutuksen kävijöiden määrä	30 kävijää vuodessa

Tavoite 5: Psykkinen tuki on oikea-aikaista ja perustuu tutkitusti vaikuttaviin menetelmiin

Orpon hallitusohjelmassa (2023)²⁴ halutaan lisätä palveluiden saatavuutta erityisesti seksuaaliväkivaltaa kohdanneille. YK:n lastenoikeuksien komitea ohjaa Suomea vahvistamaan ja standardoimaan traumatietoisien hoidon kaikille lapsille, jotka ovat kaikenlaisen väkivallan uhreja²⁵. Hankkeen aikana on koulutettu erityisesti kolmen eri menetelmän osaajia: Traumafokusoitu kognitiivinen käyttäytymisterapia (TF-KKT) (osaajat, kouluttajat ja työnohjaajat), Child and Family Traumatic Stress Intervention (CFTSI) sekä Lapsen kaltoinkohtelun katkaisemisen malli (LKK) (Ensi- ja turvakotien liitto). Tavoitteena on siirtää TF-KKT menetelmä keskittämisasiänsä mukaisesti osaksi yliopistosairaaloitten psykososiaalisten menetelmien kokonaisuutta mielenterveysstrategia huomioiden.

THL julkaisee työpaperi-sarjassa seksuaalirikoksen uhriksi joutuneiden nuorten auttamisesta eli nuorisosensitiivisestä seri-työstä kaksi julkaisua syksyllä 2023. Lisäksi julkaistaan Barnahus-hankkeessa tähän asti koulutetuista psykososiaalisen tuen menetelmistä työpaperi. Näiden kolmen julkaisun avulla työtä on tavoitteena juurruttaa hyvinvointialueiden rakenteisiin osaksi pysyvää toimintaa. Lisäksi tavoitteena on tukea väkivaltaa kokeneen lapsen tuki- ja hoitopolkujen syntymistä Barnahus-hankkeen aluekoordinaattorien ja hyvinvointialueiden väkivaltakoordinaattorien yhteistyönä kullekin hyvinvointialueelle.

²⁴ Orpon (2023) hallitusohjelma <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

²⁵ Committee on the Rights of the Child: Concluding observations on the combined fifth and sixth reports of Finland.

Mittarit, tavoite 5:

Mittarit	Tavoitetaso
TF-KKT koulutettujen määrä	Palautteen keruu ja koulutusvastuu siirtyvät yhteistyöalueille
Toteutuneiden TF-KKT-hoitojaksojen määrä nuorilla	THL:n Tilastokuutio lähteenä, kun hyvinvointialueet ovat käyttöönotaneet tarvittavan koodiston potilastietojärjestelmiinsä
Nuorten määrä, jotka asiakkaina nuorisosensitiivisessä serityössä, tapaamisten määrä	Tavoitteena 800 tapaamista 350 nuoren kanssa yhtenäisellä kansallisella seurannalla
Nuorisosensitiivinen seri-työ kattaa koko Suomen	Kaikilla hyvinvointialueilla on saatavissa nuorisosensitiivistä seri-tukea 2025

Tavoitteen 1 toimenpiteet: Koordinaatio

Koordinaation muoto varmistuu mahdollisen lakimuutoksen valmistelun myötä. THL:n Barnahus-hanketiimi tukee STM:ää lakimuutoksen valmistelussa, mikäli lakiuudistus käynnistetään. Tärkeää on, että koordinaation tehtävät eri tasoilla tulevat määritellyiksi. Koordinaation tulee ylittää kansallisessa kontekstissa hallintorajat.

Barnahus-toiminnassa on tarve yhtenäistää toimintatapoja kansallisesti ja etenkin tiedonkeruuta on kehitettävä. Toimintatapojen yhtenäistämisen pohjana käytetään tutkittua tietoa ja kansainvälisiä Barnahus-standardeja. Jatkossakin katse on suunnattava niiden lasten ja nuorten palveluihin, joiden asia etenee OiPsy-yksiköiden ulkopuolella. Työtä tulee kohdentaa perustasolla koulutusten yms. konsultaatioiden myötä. Koordinaatiotehtävässä tuetaan aluekoordinaattoreita Barnahus-hankeaikana, jotta yhteistyö rakentuu jokaiselle hyvinvointialueelle (esim. muun väkivaltatyön koordinaation kanssa).

Viestintä on avain monialaisten ammattilaisten tavoittamiseen kansallisesti ja kansainvälisesti. Barnahus.fi -sivustoa kehitetään, jotta se palvelee ammattilaisia ja sieltä löytyy ajantasainen tieto lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan ja väkivaltaepäily selvityksiin liittyen. Hankkeen viestintää toteutetaan Barnahus-verkostokirjeen, sosiaalisen median, nettisivujen ja esimerkiksi videoiden avulla. Viestinnässä käytetään myös THL:n virallisia kanavia. Lisäksi osallistumme ja järjestämme koulutuksia, tapahtumia sekä tuotamme materiaalia työn tueksi. Tuotettu materiaali julkaistaan THL-julkaisusarjoissa Barnahus-toiminnan juurtumisen tueksi ja kehitetyn työn kuvaamiseksi. Viestinnässä ja julkaisuissa huomioidaan myös kieliversioiden tekeminen tarkoituksenmukaisella tavalla. Barnahus-verkkokoulun avulla saamme koulutettua kustannustehokkaasti ja ympäristöystävällisesti laajan joukon ammattilaisia. Barnahus-verkkokoulua kehitetään kävijöiden palautteiden perusteella ja sitä päivitetään tuorein tutkimustuloksien.

Barnahus-hankkeen ohjausryhmässä lastensuojelun ja rikosasioiden osalta edunvalvonnan kehittämiseksi sovittiin STM:n vastuulle koota muita ministeriöitä asian äärelle. Lasten edunvalvonta rikos- ja lastensuojeluasioissa koskettaa myös Barnahus-mallin asiakaslapsia ja tämän vuoksi asiaa tulisi edistää. Edunvalvonnan kehittämiseen on viitattu myös Orpon (2023) hallitusohjelmassa²⁶ laajemmin. Heikkilä ja Rantaeskola (2022)²⁷ koostivat Barnahus-hankkeen tilaamana lastensuojelun ja rikosasioiden selvityksen, joka esittää konkreettiset suuntaviivat tuleville vuosille. Selvityksessä todettiin, että lasten edunvalvonnan yhdenmukaistamiseksi rikos- ja lastensuojeluasioissa olisi tärkeää:

- edistää lapsen edunvalvojana toimivien ammattitaitoa
- kehittää lapsen edunvalvojan hakemiseen liittyviä käytäntöjä
- täsmentää lapsen edunvalvontaan liittyvää sääntelyä ja
- seurata lapsen edunvalvonnan laatukriteerien toteutumista.

²⁶ Orpon (2023) hallitusohjelma <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

²⁷ Heikkilä, M. ja Rantaeskola, S. (2022) Suunnitelma lapsen edunvalvonnan kehittämisestä valtakunnallisesti rikosasioissa ja lastensuojeluasioissa

Tavoitteen 2 toimenpiteet: Esitutkinta ja haastattelu

Esitutinnan tukena käytettävän esiselvittely-mallin osalta luomme kansallisesti riittävän yhdenmukaiset toimintatavat, jotka perustuvat syksyllä 2023 julkaistavaan VN-TEAS LASTA-tutkimukseen (Ellonen ja Fadjukoff, 2023). LASTA-toimintamalliin viitataan myös ns. järjestämislain uudistamistarpeissa. Lainsäädännön uudistuksessa on ratkaistava se, miten monialainen tiedonmuodostus mahdollistuu ympäri Suomen. Tuemme eri hyvinvointialueita LASTA-seula-mallin käyttöönotossa ja autamme alueellisia hankkeita vahvistamaan LASTA-seula-mallin käyttöä. Tavoitteena on esiselvittely-malli, joka on riittävän yhtenäinen, perustuu tutkimustietoon ja palvelee kentän työssä. Käytettävyyden edistämiseksi LASTA-taustatiedon kartoituslomake²⁸ (LASTA-lomake) vaatii laajemman päivittämisen vuosien 2024–2025 aikana. Selvitämme myös sähköisen LASTA-lomakkeen kehittämisen mahdollisuudet (vrt. Ankkuri-lomake²⁹).

Keskeinen tavoite on parantaa niiden lasten asemaa, jotka ovat osallisena väkivaltaepäilyjen selvityksissä muualla kuin lasten ja nuorten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköissä. THL toteuttaa yhdellä alueella systemaattisen selvityksen palvelujen toteutumisesta poliisin haastattelemien lasten osalta vuosien 2024–2025 aikana. Lisäksi jatketaan yhteistyön rakentamista perustasolle esimerkiksi perhekeskuksiin, jotka verkottavat muun muassa neuvoloiden, sosiaalipalvelujen, varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen palveluja.

Poliisihallituksen, Syyttäjälaitoksen ja THL:n yhteistyö jatkuu seuraavallakin hankekaudella. Poliisi ja syyttäjä tekevät syksyn 2023 aikana Barnahus-syyttäjäluekierroksen syyttäjien ja poliisien yhteistyönä. Tältä kierrokselta nousevista teemoista kootaan selvitys ja tätä selvitystä käytetään kehittämisen pohjana. Selvityksestä saadaan suuntaviivoja myös moniammatillisten lapsirikostutinnan neuvottelupäivien jatko-suunnitteluun. Syyttäjät järjestävät hankkeen ammattilaisille konsultaatiota useamman kerran vuodessa. Poliisin ja lastensuojelun yhteistyötä kehitetään alueilla, joilla se ei vielä toimi tarkoituksenmukaisesti. Tutkinnanjohtajille ja erikoissyyttäjille sekä tarvittaessa erikoistuville syyttäjille järjestetään yhteinen ja heille suunnattu koulutus. Samalla jatketaan Lapsiin kohdistuvien väkivalta- ja seksuaalirikosten tutkintaan suunnatun käsikirjan jalkauttamista. Barnahus-hanke on rahoittanut ja tukenut rekisteröityjen oikeustulkkien lisäkoulutusta useamman koulutuserän verran. Vuonna 2024 rekisteröityjen oikeustulkkien kouluttaminen ratkaistaan kestäväällä tavalla ja viedään rakenteisiin.

Tavoitteen 3 toimenpiteet: Fyysinen terveys

Barnahus-hankkeessa luodaan yhteistyössä malli, jonka kautta jokaiselle väkivallan uhriksi epäiltävälle lapselle tarjotaan mahdollisuus somaattiseen tutkimukseen. Verkkokoulutuspaketti väkivallasta somatiikan työntekijöille julkaistaan syksyllä 2023. Julkaistua materiaalia viedään alueellisesti hyvinvointialueiden intra-sivuille ammattilaisten työn tueksi. Tärkeimpänä kohderyhmänä ovat päivystyksellistä työtä tekevät ammattilaiset, jotka kohtaavat väkivallan uhreja harvemmin tai epäsäännöllisesti. Vielä hankesuunnitelmaa kirjoittaessa jokaisella hyvinvointialueella ei ole toimivaa intraa, eikä mallia miten sinne voidaan viedä tietoa. Barnahus-hankkeessa on pilotoitu eri yhteistyöalueilla erilaisia somatiikan osa-alueen kokeiluja. Koostamme näistä kokemuksista julkaisun vuoden 2025 loppuun mennessä. Vahvistamme LASTA-seula-mallin kokouksissa somatiikan asiantuntijan arvion tekemistä. Somatiikan teemojen edistäminen edellyttää jalkautumista tapahtumiin, joissa on lääketieteen ja hoitotieteen ammattilaisia.

---

²⁸ repo.thl.fi/projects/barnahus/Lasta-seula_taustatietokartoituslomake.pdf

²⁹ <https://tietokayttoon.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/yhtenainen-tilastointi-auttaa-seuraamaan-ankkuritoiminnan-vaikuttavuutta>

Tavoitteen 4 toimenpiteet: Lapsen suojeleminen

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden väkivaltaosaamisen tarpeiden analyysissä³⁰ menetelmällinen tuki näyttöön perustuva keino vahvistaa lastensuojelun väkivaltaosaamista. Menetelmällisen tuen tuominen suojelutarpeen arvioinnin tiettyihin kohtiin, erityisesti tiedonkeruuseen, myös vahvistaa lastensuojelun sosiaalityön tutkimusperustaisuutta ja toimintatapojen läpinäkyvyyttä.

Lastensuojelun tiedonmuodostukseen liittyvät koulutustarpeet tunnistetaan myös Barnahus-hankkeen alueellisten toimijoiden ja OiPsy-yksiköiden ammattilaisten toimesta. Lapsen haastattelu lastensuojelussa-verkkokoulu vastaa osaltaan tähän koulutustarpeeseen. Verkkokouluun sisältyy verkossa tehtävän materiaalin lisäksi pienryhmätyönohjausta OiPsy-yksiköiden työntekijöiltä. Verkkokoulu voi toimia yhtenä välineenä alueiden kehittämis- ja kouluttamistyössä. Lisäksi se on väylä saada hyvinvointialueiden rakenteisiin säännöllistä lastensuojeluerityistä väkivaltaosaamista vahvistavaa koulutusta ja se tukee OiPsy-yksiköiden ja lastensuojelun välisen yhteistyön tiivistymistä työnohjauskontaktin kautta. Otetaan selvittelyyn myös muun menetelmällisen tuen kehittämisen mahdollisuudet, esimerkiksi työväline suuntaamaan tiedonkeruuta lapsen turvallisuuden kannalta relevantteihin asioihin ja työväline sosiaalitoimeen tukemaan lapsen mahdollisten traumaoireiden tunnistamista.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden väkivaltaosaamisen vahvistamista jatketaan koulutuksen keinoin. THL:n järjestämän Lapset ja väkivalta -lisäkoulutuksen³¹ yhteydessä on varmistunut tarve lastensuojelun sosiaalityön spesifille koulutukselle väkivallan kysymyksissä. Kyseisessä koulutuksessa huomioidaan lapsen kohtaamisen lisäksi myös tekijätyötä perheen sisäisten väkivaltaepäilytilanteiden kontekstissa.

Lastensuojelun sosiaalityön lisäksi myös sijaishuollon laitoshoidossa työskentelevien ammattilaisten koulutustarpeet ovat nousseet esiin. Koulutustarpeet näyttäisivät paikantuvan nuoren kohtaamiseen ja tukemiseen tilanteissa, jossa nuoren epäillänsä kokeneen erityisesti seksuaaliväkivaltaa. Tähän koulutustarpeeseen vastataan toteuttamalla verkkokoulu, joka sisältää toiminta- ja konsultaatio-ohjeita sekä ohjeistaa nuoren sensitiiviseen kohtaamiseen väkivaltaepäilytilanteissa, esimerkiksi hatkareissujen jälkeen.

Lastensuojelun ammattilaisten lisäksi lapsiin kohdistuva väkivalta näyttää erilaisten selvitysten (esim. Uskalla nähdä, 2022) perusteella olevan hankala aihe myös esimerkiksi kasvatuksen ja koulutuksen alan työntekijöille. Jatketaan järjestöyhteistyötä sen edistämiseksi, että pystytään vastaamaan laaja-alaisesti kaikkien lasten ja perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten koulutustarpeisiin.

Tavoitteen 5 toimenpiteet: Psykkinen tuki

Tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on tarpeensa mukainen mahdollisuus saada traumatietoisia hoitoa. Hankkeen aikana on koulutettu erityisesti kolmen eri menetelmän osajia: TF-KKT, CFTSI sekä LKK (Ensi- ja turvakotien liitto). Seuraava tehtävä on TF-KKT kouluttamisen siirtäminen keskittämisesetukseen mukaisesti yliopistosairaaloiden järjestettäväksi mielenterveysstrategian linjassa. Näin TF-KKT menetelmä on osa yliopistosairaaloiden psykososiaalisten menetelmien kokonaisuutta mielenterveysstrategia huomioiden³².

Tuemme väkivaltaa kokeneiden lasten hoito- ja palvelupolkujen syntymistä Barnahus-hankkeen aluekoordinaattorien ja hyvinvointialueiden väkivaltakoordinaattorien yhteistyönä kullekin hyvinvointialueelle. Yhtenä tärkeänä teemana on poliisin kuulemien lasten hoitopolkujen selvittäminen, etenkin verkossa tapahtuvissa seksuaalirikoksissa. Lasten vahingoittavaan seksuaalikäyttäytymiseen liittyen teemme kirjallisuuskatsauksen Harmful sexual behavior -teemasta, ja kartoitamme kansainvälistä tutkimusnäyttöä omaavat menetelmät kansallisen kehittämisen pohjaksi. Mikäli löydämme Suomen kontekstiin soveltuvan menetelmän, selvitämme soveltuvuuden Suomen palvelukokonaisuuteen Itlan Kansallinen Implementaatio (KI) -hankkeen kanssa. Selvitämme myös, soveltuuko ja olisiko Terapiat etulinjaan Traumatietoinen työskentelyote -

³⁰ Ståhlberg, M. (2022) Lastensuojelun sosiaalityö ja lapsiin kohdistuva väkivalta: Pilottikoulutuksen kokemuksia ja osaamistarpeiden analyysi tutkimustiedon valossa

³¹ Lapset ja väkivalta -lisäkoulutus sosiaalityöntekijöille - Barnahus

³² Vormaa, H., Rotko, T., Larivaara, M. & Koslof, A. (2020) Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030

koulutus laajennettavissa Barnahus-kenttään muillekin kuin terveydenhuollon ammattilaisille. Etenkin lastensuojelulaitosten nuorten kanssa työtä tekevät hyötyisivät traumatietoisesta työotteesta nuorten palatessa hatkareissuiltaan. Näihin karkaamisiin liittyy merkittävä riski seksuaaliselle hyväksikäytölle³³.

Vanhempana Suomessa-käsikirjan³⁴ mukaisen toiminnan laajentumista Etelä-Suomen yhteistyöalueelta muillekin yhteistyöalueille tuetaan tekemällä toiminnan käyttöönottoa tukevat videot. Videot toimivat perehdyttämiskoulutuksena interventioon. Käsikirjan mukainen ryhmätoiminta soveltuu kaikille Suomeen muuttaville vanhemmille ja tukee perheen turvallisuutta sekä hyvinvointia.

---

³³ Haapala, M., Kaijanen, M., Minkkinen, M. & Westlund, O. (2023.) Hatkassa Suomessa.

³⁴ Skogberg, N., Laajasalo, T. (2020) Vanhempana Suomessa.

Lähteet

- Committee on the Rights of the Child: Concluding observations on the combined fifth and sixth reports of Finland https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_52903_E+%283%29.pdf/9f19613d-5f18-4e33-cd8f-e06e60a5f1c1?t=1685706415853 haettu 13.6.2023
- Ellonen, N., Rantaeskola, S. (toim.) (2016) Lapsiin kohdistuvien väkivalta- ja seksuaalirikosepäilyjen tutkinta Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjat 24. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/118228/Oppikirjat_24_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y haettu 1.9.2023.
- Haapala, M., Kaijanen, M., Minkkinen, M. ja Westlund, O. (2023) Hatkassa Suomessa. <https://pesapuu.fi/wp-content/uploads/2023/03/HatkassaSuomessa-raportti.pdf> päivitetty versio. Haettu 29.6.2023. Pesäpuu ry.
- Hallitusohjelma (2023) VALTIONEUVOSTON JULKAISUJA 2023:58: Vahva ja välittävä Suomi, pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/10/2> haettu 21.6.2023
- Heikkilä A. (2017) Eliciting reliable accounts in child sexual abuse investigations: investigative interviews in Helsinki and Uusimaa. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/229550> haettu 27.6.2023
- Heikkilä, M. ja Rantaeskola, S. (2022) Suunnitelma lapsen edunvalvonnan kehittämisestä valtakunnallisesti rikosasioissa ja lastensuojeluasioissa. THL työpaperi 19/22. <https://barnahus.fi/esitutkinta/suunnitelma-lapsen-edunvalvonnan-kehittamisesta-valtakunnallisesti-rikosasioissa-ja-lastensuojeluasioissa/>
- Huittinen, M. 2019. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien väkivaltaepäilyiden tutkiminen lapsen edun mukaisesti. Selvitys poliisin ja perhekeskustoiminnan näkökulmasta Työpaperi 21/2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Ikonen, R., Hietämäki, J., Laakso, R., Heino, T. Seppänen, J. ja Halme, N. (2017) Sijoitettujen lasten ja nuorten hyvinvointi Kouluterveyskyselyn tuloksia https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135232/URN_ISBN_978-952-302-903-3.pdf?sequence=1 haettu 27.6.2023
- Julin, Essi. 2018. Lapsiin kohdistuvien väkivaltarikosten selvittäminen terveydenhuollossa Selvitys Lasten oikeuspsykiatrian yksiköiden toiminnasta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161021/R_32_18_LAPSIIN_KOHDISTUVIEN_VAKIVALTARIKOSTEN.pdf?sequence=1&isAllowed=y haettu 27.6.2023
- Korkman, J., Pakkanen, T., & Laajasalo, T. (2017). Child forensic interviewing in Finland: Investigating suspected child abuse at the Forensic Psychology Unit for Children and Adolescents. In Collaborating against child abuse (pp. 145-164). Palgrave Macmillan, Cham
- Korkman, J., Pakkanen, T., Oksanen, M., Lampenius, T., Peltomaa, E. & Aronen, E. (2018) Applying a Research-Based Assessment Model to Child Sexual Abuse Investigations: Model and Case Descriptions of an Expert Center, Journal of Forensic Psychology Research and Practice.
- Korpilahti, U., Kettunen, H., Nuotio, E., Jokela, S., Nummi, V M. ja Lillsunde, P.(toim.) (2019) Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2019:27. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4123-6> haettu 1.9.2023.
- Lanzaroten sopimus (2007). Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan. https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2011/20110088/20110088_2
- Malja, M. & October, M. (2022) Lanzaroten sopimus Kansallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2022:8. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164029/STM_2022_8_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y haettu 1.9.2023.
- Mielityinen, L., Hautamäki, S., Hakala, V., Fagerlund, M. ja Ellonen, N. (2023) Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2022 Määrät, piirteet ja niiden muutokset 1988–2022 Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2023:5. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164616/STM_2023_5_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y haettu 27.6.2023
- Paasivirta, A., Holmi L., Ståhlberg M., Laajasalo T. (2022) Uskalla nähdä : lapsiin kohdistuvan henkisen väkivallan tunnistamisen ja puuttumisen haasteet ammattilaisten silmin. Tutkimuksesta tiiviisti 28/2022, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Skogberg, N., Laajasalo, T. Vanhempana Suomessa. Ulkomaalaistaustaisille suunnatun psykoedukatiivisen pilottiryhmän käsikirja. Barnahus-hanke, THL, 2020. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-586-5>
- Stolt, S. & Laajasalo, T. ym. (2023) Lasten ja nuorten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköiden toiminta ja toiminnan periaatteet Suomessa. THL OHJAUS 8/2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146793/URN_ISBN_978-952-408-076-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y haettu 1.9.2023.
- Ståhlberg Miia (2022) Lastensuojelun sosiaalityö ja lapsiin kohdistuva väkivalta: Pilottikoulutuksen kokemuksia ja osaamistarpeiden analyysi tutkimustiedon valossa. Työpaperi 45/2022, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Ståhlberg, M. Lastensuojelu ja lapsiin kohdistuva perheen sisäinen väkivalta – suojelutarpeen selvittämisen käytännöt. Julkaisematon toistaiseksi.
- Valtioneuvoston asetus erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä 582/2017 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170582#Pidm45843169235632> haettu 14.6.2023

Vorma,H., Rotko, T., Larivaara, M. & Koslof, A. (2020) Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162053/STM_2020_6.pdf?sequence=4&isAllowed=y ha-
ettu 14.6.adsadsad